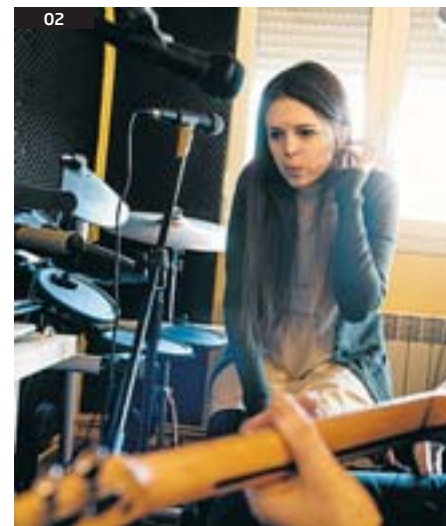

Estils

MÓN RURAL

01. El poble d'Arres (Vall d'Aran), a tocar de França. 02. Andrés Edelstein i Maialen Antolín, d'Ulldemolins. 03. L'Amanda i la Pilar, les *princeses* que habiten al bosc prop de Capafonts. EDU BAYER

Microcatalunya: una passejada pels pobles més petits del país

Viatge per una geografia despoblada i callada que reivindica que viure amb més calma és possible

REGINA RODRÍGUEZ SIRVENT
BARCELONA

“**P**erdona, que saps on és la barra?”, va preguntar-li la Pepa amb un got de plàstic buit a la mà, avançant pel passadís. “La barra? Quina barra? Això és casa meva...”, va respondre el Quim, palplantat, encantat amb la nova visita. La Pepa explica que, després d'aquella trobada, ella va marxar cap a la plaça a buscar el bar. Però el Quim la va seguir durant la resta de la festa major del poble i ara... ja fa 24 anys que estan junts.

La Pepa és de Barcelona però des d'aquella festa major viu amb el Quim de ca l'Andreu a Traverseres, un micropoble de 23 habitants de la Cerdanya, a només deu minuts de Lles, “la capital”. A Traverseres, la Pepa va obrir Cal Lliuret, un restaurant amb uns arrossos i unes vistes al Cadí que fan allargar les sobretaulles fins que la serra desapareix darrere la finestra.

El Quim té 81 anys i és el petit de 12 germans, tots nascuts a Traverseres. Diu que, encara que no canviï gaire, no s'avorreix de veure el Cadí cada dia. “Sempre està pelat de dalt, només es transforma segons la llum. Però quan era petit, des d'aquí dalt veia totes les muntanyes arracades, des del Segre fins a Estana. Ara tot és ple de pins. Al poble som menys, però també arriba gent nova. Les coses han canviat...” Però ells continuen, la vida aquí continua.

Microcatalunya

Els micropobles segueixen existint a Catalunya. Són poblacions de menys de 500 habitants que administren una tercera part del territori del país però que signifiquen només un 1% de la població. Poc més de vuitanta mil persones que omplen les pàgines del llibre *Microcatalunya* (Edicions Sidillà), un llibre escrit i fotografiat amb amor i talent poètic per Marc Serena i Edu Bayer i que tot just s'acaba de publicar.

Marc Serena (Manresa, 1983) va créixer al Pla de Bages, tot i que la seva família és originària de Viver i

Micropobles
Amb menys
de 500
habitants,
representen
un 1% de la
població

'Road trip'
Marc Serena
i Edu Bayer
han recorregut
la Catalunya
més 'petita'

Serrateix, un micropoble del Berguedà de menys de 200 habitants. És periodista i autor dels llibres *La volta dels 25* (2011), editat en cinc idiomes, i *Això no és africà!* (2013), on relata les històries d'amor prohibides que va trobar quan va creuar Àfrica de dalt a baix.

Per la seva banda, Edu Bayer (Barcelona, 1982) és fotògraf i ha col·laborat amb *The New York Times*, *The Wall Street Journal* o *The Guardian*. Ha desenvolupat projectes de fotografia documental a Cuba, Líbia, Birmània, Ruanda, Gàmbia i el Kurdistan. I ha exposat a Nova York, l'Havana i Barcelona.

Dos talents XXL reunits per documentar la vida als micropobles de Catalunya. El Marc, de copilot, i l'Edu, de pilot i de cuiner. El 2014 van engegar el motor d'una furgoneta taronja per recórrer els racons més inexplorats de Catalunya, prenent com a referència el llibre *Catalunya visió*, de Josep Vallverdú i Ton Sirera, que van fer un viatge similar als anys 70 amb l'objectiu de retratar una Catalunya que semblava que se n'anava. Però només cal fullejar el

viatge a la microcatalunya d'avui per adonar-nos que aquell paisatge humà de fa 40 anys encara segueix viu.

A les històries del llibre hi ha traces de les coses “com s'han fet sempre” als pobles. El Marc diu que hi ha paral·lismes entre les dues obres: “Vallverdú i Sirera també eren un escriptor i un fotògraf; l'Edu ha tirat les fotos amb una Hasselblad, la mateixa càmera que utilitzava Sirera. A ells no se'ls va espantjar mai el cotxe, a nosaltres sí. Sirera, a més de fotògraf, també era pilot, així que van poder incorporar uns paisatges espectaculars des de l'aire. Però l'Edu és cuiner i nosaltres hem menjat de conya”.

Un món que encara batega

En aquest viatge a les arrels més profundes de Catalunya, el Marc i l'Edu han trobat “persones sàvies que viuen en un món on encara hi ha masovers, guinguetes, espitlleres, bordes, sitges, cabirols, orelletes, sallents, còdols i saurins. On cada vent té un nom segons d'on bufa, i cada mas, una història pregona. On encara es mata el porc, tot i que les

EL BESTIARI IL·LUSTRAT DE SANTAMANS

La imitació és sovint una forma d'homenatge. I això és precisament el que fa la il·lustradora Joana Santamans a *Vida, un bestiari il·lustrat*, un homenatge a la vida a través d'un catàleg dibuixat d'animals. Ocells, papallones, altres insectes i peixos són els apar-

tats en què es divideix l'obra, per a la il·lustració de la qual l'artista ha comptat amb l'assessorament d'antics tractats naturals, biòlegs i naturalistes. Acompanyant les il·lustracions, textos entre poètics i descriptius.

lleis ho fan cada cop més difícil. Persones que ens ajuden a entendre com hem canviat en els últims anys, després d'aquestes riuades, per no dir tempestes, de modernitat”.

Històries com les d'una jove parella d'Ulldemolins, situada a la vall del riu Montsant, al Priorat. Potser la gràcia de viure a l'antiga residència d'un lutier de violins és quedar-te a casa i deixar que la història musical de les parets t'inspire. Tal vegada això és el que fan Andrés Edelstein i Maialen Antolín, la parella que forma la banda de post-rock Engramma. Han fet centenars de concerts amb guitarra i bateria, però els veïns no es queixen... perquè la seva música només pot consumir-se al món intangible. Els seus fans viuen a Second Life, un món virtual en tres dimensions creat el 2003 que reuneix mig milió d'internautes. Encara que a la pantalla vesteixin a la moda, ells no es treuen el pijama: són 10 hores de feina en un món paral·lel que els proporciona uns quants milers de dòlars al mes. Un cas estrany, potser representatiu, del que també són els micropobles del 2016.

Les 'princeses' feréstegues

“Quan vam arribar a Capafonts, al Baix Camp, tothom ens preguntava si havíem conegut les *princeses*, però ningú ens volia dir qui eren o on vivien. Ens pensàvem que era una enganyifa”, recorda Marc Serena. “Fins que un matí, ja feia uns dies que érem al poble, finalment les vam veure”. Les *princeses* es diuen Amanda i Pilar. Abans que descobrissin una barraqueta feta de fus-

ta i abandonada al bosc, residien en comunitats a la natura, viatjant i explorant nous camins. Ara arriben en mitja hora al nucli més pròxim a casa seva, Capafonts.

L'Amanda i la Pilar porten la seva vida a la motxilla, per si mai decideixen marxar. “Tenen un telèfon que connecten de sis a vuit de la tarda i, com que és un model antic, la bateria els dura un mes. Els únics que passen pel costat de la seva baraca són els ramats. Les *princeses* solen pixar pels voltants de casa seva, i així els senglars ja saben on dormen i no s'hi acosten”, explica Marc Serena. “Per a l'Amanda i la Pilar les ciutats són un tros molt petit de l'Univers. A la natura descobreixes que la vida és més àmplia. Hi ha gent

04. Una imatge de Franco persisteix en un mur a prop de l'Ajuntament de Caseres. 05. L'Hermínia, una de les habitants més populars de Sanaüja. 06. Florenci Torrent, del restaurant Cabrit de Sant Esteve de Llèmena.

EDU BAYER

que hi vol viure, però no desconnecta de les dinàmiques de la ciutat, prefereix continuar vivint amb una rapidesa que ens deshumanitza. Nosaltres triem viure la consciència de l'aquí i l'ara. Tenim molts estímuls, però són naturals”.

La memòria de Franco

A prop de l'Ajuntament de Caseres hi ha una paret on es pot veure una pintura amb la imatge de Franco que no se n'acaba d'anar mai. “Per molt que hi pintin a sobre, al cap de pocs dies, torna a aparèixer”, explica Javier Escarceller. El Javier té 97 anys i va ser alcalde del Caseres del 1945 al 1952.

“Hi havia persones més adinerades i més aptes, tot i que em van as-

senyalar a mi. De família pagesa però, això sí, de dretes”, assegura. Segons s'explica llibre, “s'ha d'entrar a les cases per entendre l'impacte que va tenir-hi un dels episodis més cruentos de la batalla de l'Ebre, el 1938”. Per a l'exalcalde, aquesta paret de la qual Franco es nega a marxar “és una prova que el tema segueix vigent”. “Fa només tres anys que al poble encara hi havia batalles entre jòvens. Queda rancor”, afegeix.

Si et cremes, tres parenostres

El cas de la Clementina i l'Hermínia de Sanaüja, a la Segarra, és clarament més *vintage* que el de la parella de post-rock d'Ulldemolins a la qual ens referíem abans. La Clementina es dedica a curar la gent del poble des de fa més de vint anys. Els mateixos anys que sap que ningú acudirà a ella per curar-se les cremades perquè en aquest tema l'Hermínia és la reina; com ho era la seva padrina, i la padrina de la padrina. Per a les cremades: “Bufa, asseca, resa una oració i tres parenostres”, diu. El Marc explica que li va trucar fa poc i que l'Hermínia, que ja és gran, ha perdut molta memòria i no recordava quan s'havien conegut. Per sort ella es va encarregar de traspasar els seus remeis a la seva nora.

El mateix que han fet el Marc i l'Edu a les pàgines del seu llibre. Recollir un testimoni valuósíssim. Una fotografia de la veu i la cara d'històries del passat que viuen en el present. Un pam quadrat que explica en format micro històries gegants que ens recorden d'on venim i ens ensenyen que per a molts el futur va més lent, s'ensuma i s'entén amb el tacte. —

Marc Serena i Edu Bayer fotografiats al Cogul dins la furgoneta dels anys 80 amb la qual han recorregut 14.000 quilòmetres pels micropobles de Catalunya.